

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΗ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΤΗ Ν. ΣΑΜΟ

Πάσχα 28/4 – 2/5 /2005

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ (Σ.Ε.Λ.Α.Σ.)

Πασσίωνος 44-46, Ν. Κόσμος, Τ.Κ.:116 31, τηλ.: 210-9020171, fax:210-7648397

Web: www.selas.org

e-mail: info@selas.org

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ (ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.)

Νεοφύτου Μεταξά 26, 104 39 Αθήνα Τηλ./Fax: 210 64 38 308

Web: www.speleo.gr

email: info@speleo.gr

Μέλη της Σπηλαιολογικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (Σ.Ο.Ε.)

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
(Σ.ΕΛ.Α.Σ.)

Πασσίωνος 44-46, Ν. Κόσμος, Τ.Κ.:116 31
Τηλ.: 210-9020171, fax:210-7648397
Web page: www.selas.org e-mail: info@selas.org

ΣΠΗΛΑΙΟΛΟΓΙΚΟΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ
ΕΞΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ
ΟΜΙΛΟΣ
(ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.)

Νεοφύτου Μεταξά 26, 104 39 Αθήνα
Τηλ./Fax: 210 64 38 308
Web: www.speleo.gr e-mail: info@speleo.gr

Μέλη της Σπηλαιολογικής Ομοσπονδίας Ελλάδος (Σ.Ο.Ε.)

Σπηλαιολογική αποστολή στη Ν. Σάμο Πάσχα 2005 (28/4 – 2/5)

Η αποστολή οργανώθηκε για τις ημέρες του Πάσχα χάρη στο ενδιαφέρον που έδειξε ο τοπικός σύμβουλος Μυτιληνίων, κ. Γιώργος Σπυρόπουλος. Διαβάζοντας ένα δημοσίευμα στην εφημερίδα «Τα Νέα» σχετικά με συλλόγους που ασχολούνται με την σπηλαιολογία, ήρθε σε επαφή με τον Σπηλαιολογικό Ελληνικό Εξερευνητικό Σύλλογο (ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.) και τον Σπηλαιολογικό Ελληνικό Αθλητικό Σύλλογο (Σ.ΕΛ.Α.Σ.), με σκοπό, μέλη τους, να έρθουν να εξερευνήσουν σπήλαια της περιοχής που είχε ο ίδιος υπόψη του.

Με αφορμή την επικοινωνία του και με τους δύο συλλόγους, δόθηκε η ευκαιρία να οργανωθεί με επιτυχία άλλη μία διασυλλογική αποστολή.

Η φιλοξενία μας, έγινε από την Νομαρχία Σάμου σε ξενοδοχείο του Πυθαγορείου, με την μέριμνα της κας Μαρίας Βεργή.

Μ. Πέμπτη 28/4/2005

Μετά από 14 ώρες ταξίδι με το πλοίο Δημη-
τρούλα, φτάσαμε στις 5:00μ.μ. στο λιμάνι της
Σάμου (Βαθύ). Εκεί μας περίμενε από νωρίς ο
κ. Γιώργος Σπυρόπουλος με τον Γερμανό φίλο
του κ. Ingo Kliesen (ο κ. Kliesen, μόνιμος κά-
τοικος πλέον Σάμου, είναι έμπειρος αναρριχη-
τής και ασχολείται τα τελευταία χρόνια με την
δημιουργία αναρριχητικών πεδίων στο νησί).

Εκμεταλλευτήκαμε τις λίγες εναπομείνουσες
ώρες της ημέρας και αμέσως κατευθυνθήκαμε
στην περιοχή των Μυτιληνίων, στα Πάνω Κα-
ζάνια ή Μπατζόλια, όπου μας υπέδειξαν ένα
αρχαίο πηγάδι, που πιθανόν αποτελούσε αερα-
γωγό κάποιου ορύγματος. Το πηγάδι βρίσκεται
σε υψόμετρο 280μ. από την επιφάνεια της θα-
λασσης.

Έχει βάθος 9,6μ. και διαστάσεις 1,8 x 1,5μ.
Στον πυθμένα του, ήταν μπαζωμένο με φερτά
υλικά. Πιθανή απομάκρυνση των υλικών αυτών
θα μας έδινε νέα στοιχεία για το πραγματικό

βάθος του πηγαδιού και ίσως τον λόγο ύπαρξης του στο συγκεκριμένο σημείο.

Λίγο πιο κάτω, στην ίδια πλαγιά, σε υψόμετρο 170μ. βρίσκεται η **πηγή Βουργάνα** της περιοχής Μαυρατζαίων. Σε αυτήν υπάρχει τεχνητό «σπηλαίωμα» μήκους 10μ. με διαστάσεις 0,5 x 0,5μ.

Το ίδιο βράδυ ο κος Σπυρόπουλος και η σύζυγος του Καίτη μας έκαναν το τραπέζι στο σπίτι τους, όπου οργανώσαμε τη δράση μας για τις επόμενες μέρες και καταγράψαμε τις πληροφορίες που είχε για τα σπήλαια της περιοχής.

Μ. Παρασκευή 29/4

Ξεκινήσαμε από νωρίς για την περιοχή Μύλων-Πύργου και συγκεκριμένα πάνω από την λιμνοδεξαμενή, για να δούμε το **σπήλαιο της Νεροτρουβιάς**, σε υψόμετρο 93μ.

Το σπήλαιο ήταν μερικώς εξερευνημένο από προηγούμενη σπηλαιολογική αποστολή το 1998 (πληρ. Δελτίο Ε.Σ.Ε. XXII). Το σπήλαιο Νεροτρουβιά είναι παλαιά υπερχειλίση της ομώνυμης πηγής με συνολικό βάθος 30μ. περίπου. Είχε χρησιμοποιηθεί ως κρησφύγετο σε καιρούς πολέμου, αντάρτικο κ.τ.λ. Βρέθηκε και ένας όλμος παλαιού τύπου.

Στο πρώτο τμήμα του σπηλαίου, βρέθηκε και άλλη μικρότερη είσοδος 32μ. αριστερότερα, ενώ στα κάτω επίπεδα βρέθηκε νέο τμήμα με αίθουσες ανάλογου σχηματισμού με το υπόλοιπο σπήλαιο. Σε μία από αυτές υπήρχε μικρό άνοιγμα στην οροφή. Ερχόταν φως από έξω, δείγμα ότι επικοινωνούσε με την επιφάνεια.

Μαζί μας ήταν και ο δημοτικός σύμβουλος Πυθαγορείου, κος Τίμος Χατζηλαγός, ο οποίος μας υπέδειξε μία άλλη είσοδο σπηλαίου 70μ. πιο αριστερά. Την ονομάσαμε **Νεροτρουβιά Νο2**. Πρόκειται για οριζόντιο σπήλαιο μήκους 25μ. με λιγοστό διάκοσμο. Λίγα μέτρα όμως από την είσοδο, αριστερά, υπάρχει εντυπωσιακός σταλαγμιτικός σχηματισμός που μοιάζει με μορφή αετού.

Παράλληλα ο Ingo κάνοντας επιφανειακή έρευνα στη γύρω περιοχή εντόπισε άλλη μία είσοδο σπηλαιοβαράθρου 110μ. δεξιότερα. Την ονομάσαμε **Νεροτρουβιά Νο3**. Αφήσαμε την έρευνα του συγκεκριμένου βαράθρου για τις επόμενες μέρες.

Το απόγευμα πήγαμε την περιοχή Σπηλιές. Η περιοχή πήρε την ονομασία από τις πολλές εισόδους **αρχαίων ορυχείων**. Τα περισσότερα από αυτά είναι κατάκρημνισμένα. Κάποια χρησιμοποιούνται για μαντριά και άλλα για αποθήκευση τροφής για ζώα.

Σε ένα από τα ορυχεία υπήρχε η δυνατότητα πρόσβασης. Η είσοδος του βρίσκεται σε υψόμετρο 147μ. και είχε ανοιχτεί παλαιότερα από ντόπιους εξερευνητές.

Το ορυχείο έχει οκτώ εύκολα στην πρόσβαση επίπεδα, με συνολικό μήκος διαδρομών περίπου 1km.

Το συνολικό βάθος στο όγδοο επίπεδο είναι 70μ.

Θεωρείται αρκετά επικίνδυνο για επίσκεψη λόγω της σαθρότητας των πετρωμάτων και πιθανής πτώσης της οροφής σε πολλά σημεία. Για το λόγο αυτό, αποφύγαμε να εξερευνήσουμε κάποια τμήματα με στενές εισόδους ανάμεσα σε κατακρημνίσεις.

Στο ορυχείο, σύμφωνα με τις πληροφορίες που μας δόθηκαν, γινόταν εξόρυξη πετρώματος που χρησιμοποιείτο για την ταρίχευση των νεκρών και το οποίο εξαγόταν στην Αίγυπτο. Από τον 19 αι. μ.Χ. και μετά γίνονταν εξόρυξη νίτρου και πυρίτιδας.

Μέσα βρέθηκαν σπασμένα πολλά, μάλλον, σύγχρονα κεραμικά αγγεία καθώς και επιγραφές με ονόματα στα τοιχώματα και τις οροφές με παλαιότερη χρονολογία το 1906.

Μαζί μας ήταν και ο Ingo Kliesen, ο οποίος είχε επισκεφτεί μέρος του ορυχείου και στο παρελθόν, μαζί με άλλους κατοίκους της περιοχής.

Μ. Σάββατο 30/4

Το πρωί έγινε μία γρήγορη επίσκεψη στη μονή **Παναγιάς της Σπηλιανής** και στο ομώνυμο **σπήλαιο-όρυγμα**, που βρίσκεται σε υψόμετρο 109μ. και έχει διαστάσεις 120 x 36μ. και βάθος 8,5μ. (πληρ. Δελτίο Ε.Σ.Ε. XXII).

Μετά επισκεφτήκαμε το τουριστικό μέρος του **Ευπαλίνειου ορύγματος**, δηλαδή τα πρώτα 140

μέτρα του. Το Ευπαλίνειο όρυγμα, όπως είναι ήδη γνωστό, διασχίζει το βουνό από την μία πλευρά του στην άλλη με το μήκος του να φτάνει συνολικά τα 1.046μ. Το είχαν κατάσκει-
 άσει για να φέρνουν νερό από μία πηγή πίσω από το βουνό 500μ. πιο μακριά, προς το Πυθαγόρειο. Το όρυγμα έχει δύο επίπεδα με υψομετρική διαφορά 4-8μ. ανάλογα.

Στο κάτω επίπεδο ήταν εγκατεστημένος πηλινός σωλήνας

από όπου περνούσε το νερό, ενώ το επάνω ήταν για τους ανθρώπους.

Η επίσκεψή μας αυτή μας κίνησε την περιέργεια να βρούμε και την άλλη είσοδο του ορύγματος ώστε να καταγράψουμε και τις δύο με GPS. Μαζί μας ήρθε και ο κ. Μανόλης Μπαρτσίκος, που μας υπέδειξε την δεύτερη είσοδο.

Με μεγάλη μας λύπη διαπιστώσαμε την εγκατάλειψη της εισόδου αυτής, παρά τα έργα ανάπλασης του χώρου που είχαν γίνει παλαιότερα. Η σιδερένια πόρτα ήταν βγαλμένη και ακουμπισμένη στο πλάι του τοιχώματος, με αποτέλεσμα η

είσοδος να είναι ελεύθερα ανοιχτή στον οποιοδήποτε!!!

Ο δρόμος προς τα εκεί είναι σχεδόν κατεστραμμένος, ενώ η είσοδος είναι γεμάτη από καμένα κλαδιά και μικρούς κορμούς που έχουν πέσει εκεί και δεν έχουν ακόμα απομακρυνθεί μετά την τελευταία πυρκαγιά που έπληξε την περιοχή, 5 χρόνια πριν.

Το ίδιο απόγευμα περίσσεψε λίγος χρόνος και ξαναγυρίσαμε στην Παναγιά τη Σπηλιανή για να βρούμε το **σπήλαιο-όρυγμα Βρυσούλια**. Βρίσκεται 100μ. ΝΑ της μονής σε υψόμετρο 94μ. και με διαστάσεις 110 x 54μ. με βάθος 6.5μ. (πληρ. Δελτίο Ε.Σ.Ε. XXII).

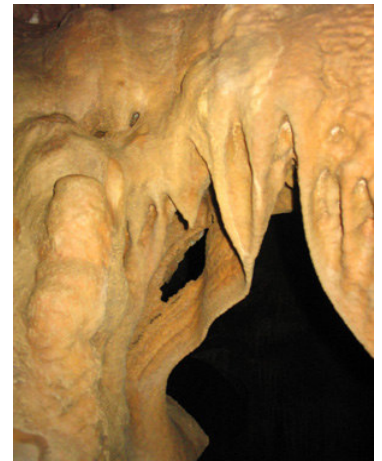

Το σπήλαιο Βρυσούλια όπως και εκείνο της Παναγιάς της Σπηλιανής είναι παλαιά ορύγματα για εξόρυξη μεταλλευμάτων, όμοια με της περιοχής Σπηλιές. Λόγω της διαμόρφωσης του χώρου, πιθανόν να χρησιμοποιήθηκαν παλαιότερα για καταφύγια. Εσωτερικά στα τοιχώματα είχε ελάχιστο σταλαγμιτικό διάκοσμο.

Κυριακή του Πάσχα 1/5

Λόγω Πάσχα οι συνοδοί-οδηγοί μας ήταν απασχολημένοι με τις εορταστικές τους υποχρεώσεις. Έτσι βρήκαμε την ευκαιρία να επισκεφτούμε ξανά την περιοχή της Νεροτρουβιάς και να εξερευνήσουμε την **Νεροτρουβιά Νο3** που μας είχε υποδείξει ο Ingo Kliesen την προηγούμενη φορά. Η είσοδος της βρίσκεται 110μ. δεξιότερα του γνωστού σπηλαίου Νεροτρουβιάς και σε υψόμετρο 91μ.

Το σπήλαιο ξεκινάει με μία επικλινή είσοδο βάθους 4μ. και αμέσως μετά ξεκινάει βάραθρο 12μ. Από εκεί υπάρχουν πολλά περάσματα που καταλήγουν σε μικρές αίθουσες με μέγιστο βάθος

από την είσοδο, τα 20μ. Κατά την έξοδό μας εντοπίσαμε ένα στενό πέρασμα κοντά στην είσοδο που οδηγούσε σε ένα νέο δεύτερο τμήμα. Το στένεμα έχει 2μ. μήκος και διαστάσεις 0,3 x 0,6μ. Αμέσως μετά υπάρχει αίθουσα με βάραθρο 15μ. Στη συνέχεια ένα δεύτερο βάραθρο 5μ. Από εκεί υπάρχουν περίπου είκοσι συνεχόμενες μικρές αίθουσες. Πολλές από αυτές συνδέονται μεταξύ τους κυκλωτικά σχηματίζοντας έναν μικρό λαβύρινθο. Στα

κατώτερα επίπεδα συναντάμε μικρές λίμνες με αρκετό βάθος (πιθανόν ο υδροφόρος ορίζοντας της περιοχής). Το σπήλαιο είναι αρκετά σαθρό και με πολύ άργιλο. Στα πάνω επίπεδα υπάρχει και σταλαγμιτικός διάκοσμος. Το συνολικό βάθος του είναι -30μ. Το σπήλαιο αυτό όπως και τα υπόλοιπα της Νεροτρουβιάς, αξίζει να χαρτογραφηθούν για να αποτυπωθεί η ιδιαίτερη λαβυρινθοειδής μορφολογία τους και η κοντινή απόσταση μεταξύ τους.

Δευτέρα του Πάσχα 2/5

Την τελευταία μέρα στη Σάμο συναντηθήκαμε στο χωριό Μυτιληνιοί με τον κ. Γιώργο Σπυρόπουλο, την σύζυγο του κ. Καίτη, τον κ. Μανόλη Μπαρτσίκια και τον κ. Ingo Kliesen, για να πάμε στην κορυφή Λάζαρου στο βουνό Άμπελος. Επισκεφτήκαμε το κάστρο του Δεσπότη για να ερευνήσουμε πιθανές εισόδους σπηλαίων. Βρέθηκαν ενδείξεις για πιθανά σπήλαια, αλλά χρειαζόντουσαν διάνοιξη και ξεμπάζωμα.

Στη συνέχεια πήγαμε στην περιοχή Λάκα του ίδιου βουνού. Εκεί συναντήσαμε έναν βοσκό, τον Άγγελο, ο οποίος μας υπέδειξε διάφορες εισόδους σπηλαίων.

- 1) **Ανώνυμο βάραθροκαταβόθρα** με είσοδο 1 x 4μ., βάθους 10μ., σε υψόμετρο 470μ. (πληρ. Δελτίο Ε.Σ.Ε. XXII).
- 2) **Ανώνυμο βάραθρο** βάθους 60μ. και σε απόσταση 60μ. από το πρώτο. (πληρ. Δελτίο Ε.Σ.Ε. XXII).
- 3) Στην ίδια περιοχή, πίσω από τον βράχο της Γραμματικής, σε μία απότομη πλαγιά, 250μ.

από τον δρόμο, **οριζόντιο σπήλαιο** (της Γραμματικής ο βράχος) μήκους 20μ. Το σπήλαιο έχει αρχική αίθουσα 5 x 10μ. Στη συνέχεια στενό πέρασμα διαστάσεων 0,5 x 0.4μ. και μήκους 3μ. Καταλήγει σε μικρή αίθουσα 8 x 5μ.

Αργά το μεσημέρι και λίγο πριν αναχωρήσουμε με το πλοίο για Πειραιά επισκεφτήκαμε και το μοναστήρι της μονής Ζωοδόχου Πηγής στο Βαθύ.

Στα σπήλαια της Σάμου που επισκεφτήκαμε συναντήσαμε έντονη σπηλαιόβια πανίδα (νυχτερίδες, δολιχόποδα, αράχνες, έντομα κτλ.).

Λόγω των μεγάλων ορεινών όγκων του νησιού, υπάρχει έντονο εξερευνητικό σπηλαιολογικό ενδιαφέρον.

Συμμετείχαν:

Μητσάκης Νίκος (Σ.ΕΛ.Α.Σ.) υπεύθυνος αποστολής
 Λουκίδης Αλέξανδρος (ΣΠ.ΕΛ.Ε.Ο.)
 Χατζηλία Νίκη (Ε.Σ.Ε.)

Βιβλιογραφία :

Δελτίο Ε.Σ.Ε. Τόμος XXII, 1995-2000, Σταμάτης Κίρδης & Γρηγόρης Παπαδόπουλος,

Ευχαριστούμε θερμά:

Τον κ. Γιώργο Σπυρόπουλο για το ενδιαφέρον του να εξερευνηθούν τα σπήλαια της περιοχής και την παρακίνηση του ώστε να οργανωθεί η αποστολή.

Τον κ. Ingo Kliesen για την συμμετοχή του στις εξερευνήσεις μας.

Τον Νομάρχη κ Εμμανουήλ Κάρλα και την Νομαρχία Σάμου για τη φιλοξενία της αποστολής μας.

Την κ. Μαρία Βεργή για την μέριμνα της φιλοξενίας, εκ μέρους της νομαρχίας.

Την κ. Καίτη Σπυροπούλου για την θερμή υποστήριξη της.

Τους κ.κ. Τίμο Χατζηλαγό, Μανόλη Μπαρτσίκας και Άγγελο για τις υποδείξεις θέσεων εισόδων σπηλαίων.

Την Εφορεία Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας Βόρειας Ελλάδας για την χορήγηση της σχετικής άδειας εξερεύνησης των σπηλαίων στην περιοχή.

Υπεύθυνος αποστολής : Νίκος Μητσάκης / e-mail : nikos.mitsakis@selas.com

Φωτογραφίες : Νίκος Μητσάκης

Κείμενο – Έκθεση : Νίκος Μητσάκης, Αλέξανδρος Λουκίδης